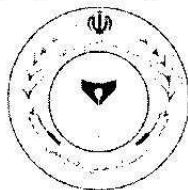

۱۵۸۳۹۳۱
۹۶,۱۲,۲۰
بنام خداوند بخشنده و مهربان

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

آسیب‌ها و تهدیدات درون‌نگر

دکتر غلامرضا علاماتی

تهران، زمستان ۱۳۹۶

سرشناسه : علاماتی ، غلامرضا ، ۱۳۳۸
 عنوان و نام پدیدآور: آسیب‌ها و تهدیدات درون‌نگر / غلامرضا علاماتی
 مشخصات نشر: تهران؛ چاپ روزنه (دانشگاه عالی دفاع ملی) ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: 239 ص.
 شابک: 7-78-600-7256-978-۱۶۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: امنیت ملی — ایران
 موضوع: National Security—Iran
 موضوع: تهدید — ایران
 موضوع: Threats—Iran
 شناسه افزوده: دانشگاه عالی دفاع ملی؛ انتشارات
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ / ۱۹۴۸ / ۸۵۳ / UA
 رده‌بندی دیویی: ۳۵۵ / ۰۳۳۲۵۵
 شماره ثبت: ۵۰۷۱۹۴۵ / شناسی ملی:

شناسنامه کتاب

اثر: آسیب‌ها و تهدیدات درون‌نگر
 تألیف: دکتر غلامرضا علاماتی
 ویراستاری علمی: معاونت پژوهش و تولید علم دانشگاه عالی دفاع ملی
 ویراستاری ادبی: مجید کظمی
 شابک: 7-78-600-7256-978-۱۶۰۰۰۰ ریال
 بها: ۱۶۰۰۰ ریال
 سال چاپ: ۱۳۹۶ | اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 ناشر: چاپ روزنه (دانشگاه عالی دفاع ملی)

انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام، دانشگاه عالی دفاع ملی.
 تلفن ۲۹۷۰۳۴۳ دورنگار: ۲۲۹۷۰۳۲۷ نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای دانشگاه عالی دفاع ملی محفوظ است.

فهرست عناوین

۱۳	 سخن ناشر
۱۵	 پیش‌گفتار
۱۷	 مقدمه
۲۰	 فصل اول: مفهوم‌شناسی
۲۰	 ۱-۱- آسیب‌شناسی
۲۱	 ۱-۲- شناخت و درک آسیب
۲۴	 ۱-۳- انواع آسیب‌ها
۲۴	 الف- آسیب‌های ساختاری
۲۵	 ب- آسیب‌های رفتاری
۲۷	 ج- آسیب‌های کارکردی
۲۷	 ۱-۴- آسیب و تهدید
۲۷	 - نسبت آسیب‌ها و تهدیدات
۲۸	 ۱-۵- مفاهیم امنیت و ابعاد آن
۲۸	 ۱-۵-۱- امنیت در لغت
۳۲	 ۱-۵-۲- مفهوم امنیت در قرآن
۳۳	 ۱-۵-۳- امنیت ملی
۳۵	 ۱-۵-۴- ابعاد امنیت ملی
۴۰	 ۱-۵-۵- عوامل مؤثر در امنیت اجتماعی بر مبنای نظریه تهدید
۴۰	 ۱-۵-۶- عوامل مؤثر در امنیت بر مبنای نظریه گفتمانی (سلبی، ایجابی)
۴۲	 ۱-۵-۷- گفتمان سلبی و ایجابی امنیت در جمهوری اسلامی ایران
۴۶	 ۱-۵-۸- عوامل مؤثر در امنیت بر مبنای نظریه علی (کینهاک)
۴۷	 ۱-۵-۹- بررسی ابعاد امنیت
۵۰	 ۱-۶- تهدیدات

۵۰..... ۱-۶-۱- مفهوم تهدید

۵۱..... ۱-۶-۲- تعریف تهدید

۵۴..... ۱-۶-۳- منابع تهدید

۵۶..... ۱-۶-۴- تحول در ماهیت تهدید

فصل دوم: رویکردهای امنیتی و تهدیدشناسی..... ۶۴

۶۴..... ۲-۱- نظریه توازن تهدید

۶۵..... ۲-۲- تهدید در مکتب کینهاک

۶۷..... ۲-۳- تهدید در مطالعات امنیتی جهان سوم

۷۱..... ۲-۴- تهدید در مطالعات امنیتی سازه‌انگاران

۷۳..... ۲-۵- تهدید در مطالعات امنیتی انتقادی

۷۵..... ۲-۶- تهدید در نظریه قدرت نرم

۷۷..... ۲-۷- تهدید در آموزه‌های اسلام

۷۷..... ۱-۲-۷- تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها از دیدگاه حضرت امام خمینی (رحمة الله علیه)

۷۹..... ۲-۲-۷- تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

۸۱..... ۲-۸- شاخص‌های تهدیدات

۸۱..... ۲-۸-۱- شاخص‌های وجود تهدید

۸۲..... ۲-۸-۲- شاخص‌های سنجش تهدید

فصل سوم: مطالعات محیطی..... ۸۴

۸۴..... ۳-۱- جغرافیای مناطق گردنشین

۸۴..... ۳-۱-۱- منطقه شمالی

۸۵..... ۳-۱-۲- منطقه مرکزی شمال

۸۵..... ۳-۱-۳- منطقه مرکزی شرق

۸۵..... ۳-۱-۴- منطقه مرکزی

۸۵..... ۳-۱-۵- منطقه جنوبی

- ۸۶..... ۶-۱-۳- عارضه‌نگاری منطقه
- ۸۷..... ۷-۱-۳- آب و هوا
- ۸۸..... ۸-۱-۳- پوشش گیاهی
- ۸۹..... ۹-۱-۳- رودخانه‌ها
- ۸۹..... ۱۰-۱-۳- سدها
- ۹۱..... ۲-۳- جغرافیای استان آذربایجان غربی
- ۹۱..... ۱-۲-۳- موقعیت
- ۹۱..... ۲-۲- تقسیمات کشوری
- ۹۱..... ۳-۱-۳- موقعیت ویژه استان
- ۹۲..... ۴-۲-۳- جمعیت
- ۹۲..... ۵-۲-۳- نام‌های
- ۹۳..... ۶-۲-۳- دشت‌ها
- ۹۴..... ۷-۲-۳- آب و هوا
- ۹۴..... ۸-۲-۳- رویدادهای
- ۹۵..... ۹-۲-۳- زبان، نژاد و دین
- ۹۶..... ۳-۳- جغرافیای استان کردستان
- ۹۶..... ۱-۳-۳- مقدمه
- ۹۶..... ۲-۳-۳- موقعیت
- ۹۶..... ۳-۳-۳- تقسیمات کشوری
- ۹۷..... ۴-۳-۳- جمعیت
- ۹۷..... ۵-۳-۳- زبان
- ۹۸..... ۶-۳-۳- دین و مذهب کردها
- ۱۰۰..... ۷-۳-۳- ناهمواری‌ها
- ۱۰۲..... ۸-۳-۳- آب و هوا
- ۱۰۴..... ۹-۳-۳- مهم‌ترین کوه‌های استان کردستان
- ۱۰۴..... ۱۰-۳-۳- شهرها و شهرستان‌های استان کردستان

۱۰۵	۱۱-۳-۳- بافت اجتماعی و سیاسی کردستان
۱۰۶	۱۲-۳-۳- عوامل مورد توجه امپریالیسم در کردستان
۱۰۹	۱۳-۳-۳- ملی‌گرایی کُردی
۱۱۰	۱۴-۳-۳- فقر فرهنگی
۱۱۰	۱۵-۳-۳- اختلافات مذهبی
۱۱۱	۱۶-۳-۳- وضعیت کُردها در ایران تا قبل از انقلاب اسلامی
۱۱۲	۴-۳- جغرافیای استان کرمانشاه
۱۱۲	۴-۳- موقعیت
۱۱۲	۲-۴-۳- تقسیمات کشوری
۱۱۲	۳-۳- جمعیت
۱۱۲	۴-۴-۳- زبان و دین
۱۱۳	۵-۴-۳- ناهموازی
۱۱۴	۶-۴-۳- آب و هوا
۱۱۴	۷-۴-۳- رویدادهای
۱۱۵	۸-۴-۳- ایلات و عشایر

فصل چهارم: آسیب‌ها و تهدیدات آمریکا در مناطق کُردنشین

۱۱۸	۱-۴- تهدیدات سیاسی آمریکا
۱۱۸	۱-۱-۴- مداخله‌گرایی آمریکا در منطقه
۱۲۲	۲-۱-۴- منازعه آمریکا با ایران بر اساس نظریه جنگ عادلانه
۱۲۲	۳-۱-۴- ایدئولوژیک‌سازی منازعه بر مبنای مقابله با تندروی
۱۲۴	۴-۱-۴- بهره‌گیری از اقدامات پیش‌دستانه دیپلماتیک و تبلیغاتی
۱۲۵	۵-۱-۴- متهم‌سازی ایران؛ حمایت از تروریسم
۱۲۵	۶-۱-۴- تحولات فناورانه و گسترش تحرک تروریستی
۱۲۵	۷-۱-۴- گروه‌های اعتقادی و کنش‌های تروریستی
۱۲۷	۸-۱-۴- قدرت‌سازی، زیربنای گسترش تروریسم

- ۹-۱-۴- سیاست‌های آمریکا و احیای کردستان بزرگ ۱۲۹
- ۱۰-۱-۴- فعالیت شبکه‌های اطلاعاتی آمریکا در ایران ۱۳۰
- ۲-۴- تهدیدات اقتصادی آمریکا ۱۳۱
- ۱-۲-۴- تخصیص بودجه برای براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران ۱۳۱
- ۲-۲-۴- پشت پرده توطئه‌ها ۱۳۲
- ۳-۲-۴- قاچاق هدایت‌شده سلاح و کالا ۱۳۳
- ۴-۲-۴- سیاست مهار دو جانبه یا محدودیت دوگانه ۱۳۸
- ۳-۴- گ. ها و احزاب سیاسی مناطق کردنشین ۱۳۹
- ۱-۳-۴- جبهه متحد اصولگرایان ۱۳۹
- ۲-۳-۴- جبهه متحد ۱۴۰
- ۳-۳-۴- سازمان مجاهدين انقلاب اسلامي ۱۴۰
- ۴-۳-۴- اصلاح‌طلبان کرد ۱۴۰
- ۵-۳-۴- جبهه متحد کرد ۱۴۰
- ۶-۳-۴- دفتر اعتماد ملی ۱۴۱
- ۴-۴- گروه‌های سیاسی - مذهبی اهل سنت ۱۴۱
- ۱-۴-۴- شورای شمس ۱۴۱
- ۲-۴-۴- اخوان المسلمین ۱۴۲
- ۳-۴-۴- کانون‌های مذهبی اهل سنت ۱۴۳
- ۴-۴-۴- مدارس و طلاب علوم دینی اهل سنت ۱۴۴
- ۵-۴-۴- مساجد شافعیان غرب کشور ۱۴۴
- ۵-۴- وضعیت سیاسی اقلیم کردستان عراق و تأثیر آن بر مناطق کردنشین ایران ۱۴۴
- ۱-۵-۴- نقشه سیاسی کردستان عراق ۱۴۴
- ۲-۵-۴- نیروهای مسلح ۱۴۴
- ۳-۵-۴- اقلیم کردستان ۱۴۵
- ۴-۵-۴- جغرافیای سیاسی احتمالی اقلیم کردستان عراق ۱۴۵
- ۵-۵-۴- اهداف راهبردی آمریکا در شمال عراق ۱۵۱

- ۶-۵-۴- اهداف عملیاتی آمریکا در شمال عراق ۱۵۱
- ۷-۵-۴- خط‌مشی‌های سیاسی ایران در قبال کردستان عراق ۱۵۲
- ۸-۵-۴- کشور مستقل کرد و تعارض آن با منافع کشورهای منطقه ۱۵۴
- ۹-۵-۴- تأثیر کردستان عراق بر ایران ۱۵۶
- ۱۰-۵-۴- تأثیرات کوتاه‌مدت و شدید ۱۵۷
- ۱۱-۵-۴- تأثیرات بلندمدت و پایدار ۱۵۸
- ۱۲-۵-۴- سطوح تأثیرگذار تحولات عراق ۱۵۸
- ۱-۴- تهدیدات امنیتی آمریکا در مناطق کردنشین ۱۶۳
- ۱-۶-۴- تهدیدات جریانات سلفی و القاعده در مناطق کردنشین ۱۶۳
- ۲-۴- تهدیدات متصور گروه‌های سلفی در ایران ۱۶۶
- ۳-۶-۴- گروه‌های تهدیدات سلفی‌ها ۱۶۷
- ۴-۶-۴- گروه‌های مذهبی تندرو و افراطی سلفی در منطقه ۱۶۸
- ۶- گروهک مکتب قرآن (شبوای شمس) ۱۶۹
- ۵-۶-۴- گروه‌ها، فرق و جریانات سیاسی مذهبی منطقه ۱۷۰
- ۶-۶-۴- تهدیدات گروهک‌ها از کردی الحادی مسلح ۱۷۳
- ۷-۴- اهم تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های دانش و علم کردنشین ۱۸۰
- ۱-۷-۴- نقش قومیت در امنیت مناطق کردنشین ۱۸۰
- ۲-۷-۴- نقش اقوام ناراضی در امنیت ۱۸۱
- ۳-۷-۴- کردها و قومیت ۱۸۴
- الف- مشارکت مردمی و اقلیت‌های قومی، مذهبی در مناطق کردنشین ۱۸۶
- ب- مشارکت و عوامل همگرایی و واگرایی در مناطق کردنشین ۱۸۸
- ۴-۷-۴- تأثیرات دین و مذهب در مناطق کردنشین ۱۹۰
- ۵-۷-۴- تفرقه بین مذاهب ۱۹۵
- ۶-۷-۴- جریان ضد شیعه ۱۹۶
- ۷-۷-۴- جریان وهابیت ۱۹۷
- ۸-۷-۴- ماهواره‌ها ۱۹۷

- ۱۹۸-۷-۴- رسانه‌های گروهی ۱۹۸
- ۱۹۹-۷-۴- نارضایتی‌های اجتماعی ۱۹۹
- ۱۹۹-۷-۴- گسترش فساد اخلاقی و ابتذال در جامعه ۱۹۹
- ۲۰۰-۷-۴- فعالیت اراذل و اوباش ۲۰۰
- ۲۰۰-۷-۴- جاسوسی ۲۰۰
- ۲۰۰-۷-۴- ایجاد گسست فرهنگی بین نسل‌ها ۲۰۰
- ۲۰۱-۷-۴- عملیات روانی دشمن در ابعاد گوناگون ۲۰۱
- ۲۰۲-۸-۴- چالش‌های بن‌بست مطالب ۲۰۲
- ۲۰۳-۸-۴- آسیب‌پذیری‌های امنیتی مناطق کردنشین ۲۰۳
- ۲۰۳-۸-۴- آسیب‌پذیری‌های اقتصادی مناطق کردنشین ۲۰۳
- ۲۰۴-۸-۴- آسیب‌پذیری‌های سیاسی مناطق کردنشین ۲۰۴
- ۲۰۵-۸-۴- آسیب‌های فرهنگی-اجتماعی مناطق کردنشین ۲۰۵
- ۲۰۶-۹-۴- چارچوب نظری تحت ۲۰۶
- ۲۰۷-۹-۴- مدل مفهومی ۲۰۷
- ۲۰۸-۹-۴- توضیح مدل ۲۰۸

فصل پنجم: تجزیه و تحلیل و یافته‌های میدانی ۲۱۰

- ۲۱۰-۵-۱- کلیات ۲۱۰
- ۲۱۰-۵-۲- تجزیه و تحلیل داده‌های توصیفی ۲۱۰
- ۲۱۲-۵-۳- تجزیه و تحلیل و ارزیابی عوامل محیط داخلی IFE (قوت‌ها، ضعف‌ها) ۲۱۲
- ۲۱۴-۵-۴- تجزیه و تحلیل و ارزیابی عوامل محیط خارجی EFE (فرصت‌ها، تهدیدها) ۲۱۴
- ۲۱۵-۵-۵- نرمالیزه نمودن عوامل محیط خارجی ۲۱۵
- ۲۱۶-۵-۶- اولویت‌بندی عوامل محیط خارجی ۲۱۶
- ۲۱۸-۵-۷- تعیین موقعیت راهبردی ۲۱۸
- ۲۲۰-۵-۸- تدوین راهبردها ۲۲۰
- ۲۲۱-۵-۹- راهبردهای انتخابی ترکیبی ۲۲۱

۲۲۲ ۵-۱۰- بررسی میزان تأثیر و مطلوبیت راهبردها

۲۲۲ ۵-۱۱- بررسی میزان تأثیر راهبردهای استخراج شده

۲۲۳ انجام محاسبات بر اساس گام‌های شش‌گانه TOPSIS

۲۲۶ ۵-۱۲- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۲۲۹ منابع و مآخذ

۲۲۹ الف- کتاب‌ها

۲۳۵ ب- گزارش‌ها

۲۳۵ پ- وبسایت‌ها

۲۳۷ ت- رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها

۲۳۸ ث- منابع کلیه

پیش‌گفتار

استکبار جهانی از زمان پیروزی انقلاب اسلامی ایران به دلیل از دست دادن منافع و سلطه خود بر رژیم ستم‌شاهی پهلوی و جریان انرژی و از طرفی برهم‌خوردن آرایش سیاسی نظامی منطقه، موضوع ضرورت دخالت مستقیم در منطقه آسیای جنوب غربی را مد نظر داشته و در این راستا با ترسیم سناریوهای مختلف در ابعاد سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به مقابله با انقلاب اسلامی پرداخت و در طول ۳۰ سال گذشته در اشکال مختلف از جمله تحریم اقتصادی، طرح کودتای نظامی، تخصیص بودجه برای براندازی جمهوری اسلامی، حمایت از گروه‌های ضد انقلاب و معارض در کردستان، ترکمن صحرا، خنق غرب و به صورت پنهان و آشکار مشارکت نموده است.

با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۰ و تشکیل کشورهای جدیدالتأسیس، رشد جریان ملی‌گرایی و قومیت‌گرایی در منطقه به شدت افزایش یافت و شرایط برای نفوذ و دخالت کشورهای دیگر را در این منطقه بر نمود. در ادامه این سیاست‌های خصمانه با اجرای عملیات روانی وسیع و گسترده و با بهره‌گیری از هیاهوی رسانه‌ای و سیاسی و فریب افکار عمومی و با اعمال نفوذ در سازمان‌های بین‌المللی، ایران را متهم به غنی‌سازی هسته‌ای نمود و ایران را برای کشورهای جهان به‌منزله یک تهدید هسته‌ای معرفی نمود.

دشمنی آمریکا با جمهوری اسلامی ایران و تهدید ایران به وسیله نظامی توسط آمریکا بارها مورد تأکید قرار گرفته است؛ به همین دلیل ممکن است با بهره‌برداری از جغرافیای مناطق کردنشین و فعال‌شدن این جبهه با پیشینه تاریخی که این منطقه دارد، از جمله اهداف آمریکایی‌ها باشد. به همین دلیل در عصر حاضر که منشاء قدرت دولت‌ها، میزان حمایت‌های مردمی از حاکمیت در مقابل تهدیدهای داخلی و خارجی است، آمریکایی‌ها در صدد هستند از میزان حاکمیت جمهوری اسلامی ایران در مناطق کردنشین کاسته و با بهره‌برداری از نقاط آسیب‌پذیر جمهوری اسلامی در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و امنیتی، حوزه نفوذ خود را گسترش داده و شرایط را برای عناصر ضدانقلاب و

جریان‌های افراطی مانند سلفی‌ها و وهابی‌ها فراهم نمایند.

از طرفی تشکیل حکومت فدرالی در کردستان عراق بازتاب‌های متفاوتی در مناطق کردنشین ایران به‌جای گذاشته است و با حمایتی که بیگانگان از تحرکات قومی به‌صورت آشکار و پنهان انجام می‌دهند سعی دارند با برانگیختن قوم کرد زمینه‌های ناآرامی و شورش را فراهم آورند؛ زیرا سیاست دولت‌های بزرگ جنگ در خانه دیگران و صلح در خانه خودشان است. گلوله این نوع جنگ، ایجاد اختلافات مذهبی- قبیله‌ای و قومی است و در غالب مواقع ملی چون حقوق بشر، حق تعیین سرنوشت و اقدام مداخله‌جویانه، بشردوستانه در امور داخلی ... تبدیل پیدا می‌کند. مداخله کشورهای خارجی استعمارگر در ایران همواره یکی از مسائلی است که در حیات ملی نیز به‌شمار می‌رود، این مداخلات به‌انحای مختلف شکل ظاهری به خود گرفته و با تزیین زبانی، حمایت پنهانی و کمک نظامی به مخالفین نظام همراه بوده است و نمونه عینی آن به دفعات در مناطق کردنشین اتفاق افتاده است.

با توجه به ریشه‌های داخلی ناسازگاری، این تحریک‌ها، محیط را برای رشد و نمو ناسازگاری آماده کرده و دشمنان خارجی با علم به این نقاط ضعف به سهولت از آن استفاده می‌کنند. بررسی عوامل فوق نشان می‌دهد که سبب پذیرش‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و امنیتی در برابر تهدیدات داخلی و تهدیدات آمریکا از اهمیت خاصی برخوردار است و توجه به این مهم برای شناسایی بین وضع موجود و وضع مطلوب حائز اهمیت است و باعث خواهد شد عوامل خطر ساز و آسیب‌زا را تمام ابعاد تعیین و راه‌کارهای مقابله با آن مشخص شود.